



HARBIY RAHBARLIKDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI VA AHAMIYATI

Umarov Ismoiljon Olimjonovich

Farg‘ona davlat universiteti harbiy ta’lim fakulteti katta o‘qituvchisi

тел. +998907854400

icmoiljonumarov915@gmail.com

0009-0008-9065-9445

Jumaboyev Doniyorjon G‘iyosiddin o‘g‘li

Farg‘ona davlat universiteti harbiy ta’lim fakulteti 2-bosqich talabasi

ANNOTTATSIYA: Ushbu maqolada o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishda harbiy mashg‘ulotlarning pedagogik va psixologik ahamiyati ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda harbiy mashg‘ulotlarning kognitiv, affektiv va konativ jarayonlarga ta’siri, o‘quvchilarning qaror qabul qilish, muammolarni tahlil qilish va strategik fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishdagi roli yoritiladi. Maqolada interfaol, situatsion va simulyatsion mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish mexanizmlari va pedagogik samaradorligini baholash mezonlari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, harbiy mashg‘ulotlarda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish, shaxsiy tashabbuskorlikni rag‘batlantirish va innovatsion qarorlar qabul qilishni qo‘llab-quvvatlash imkoniyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish bo‘yicha harbiy pedagogik strategiyalarni takomillashtirishga xizmat qiladi.

KALIT SO‘ZLAR: o‘quvchilar, mustaqil fikrlash, harbiy mashg‘ulotlar, kognitiv rivojlanish, affektiv va konativ salohiyat, qaror qabul qilish, muammolarni tahlil qilish, strategik fikrlash, interfaol mashg‘ulotlar.



KIRISH

O'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish harbiy ta'limning dolzarb vazifalaridan biridir, chunki harbiy xizmatchi nafaqat nazariy bilimga, balki muammoli vaziyatlarda tezkor va samarali qaror qabul qilish qobiliyatiga ega bo'lishi lozim. Zamonaviy harbiy mashg'ulotlar nafaqat jismoniy tayyorgarlikni, balki kognitiv, affektiv va konativ jarayonlarni uyg'un rivojlantirishni ta'minlaydi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik jarayonda mustaqil fikrlashni shakllantirishga qaratilgan interfaol, situatsion va simulyatsion metodlarning qo'llanilishi ilmiy jihatdan asosli hisoblanadi. Harbiy mashg'ulotlar o'quvchilarda analitik fikrlash, muammolarni tahlil qilish, strategik qarorlar qabul qilish va shaxsiy tashabbuskorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mashg'ulotlarning metodik strukturasini pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini maksimal darajada shakllantirish imkonini beradi. Mazkur maqola aynan harbiy mashg'ulotlar orqali mustaqil fikrlashni rivojlantirishning nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlarini tahlil qilishga qaratilgan.

Harbiy mashg'ulotlar o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishning asosiy vositasi sifatida kognitiv, affektiv va konativ komponentlarni uyg'un shakllantiradi. Kognitiv nuqtai nazardan, mashg'ulotlar analitik fikrlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va strategik qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Interfaol metodlar, jumladan munozara, "case-study" va simulyatsion mashg'ulotlar, o'quvchilarga vaziyatni kompleks baholash, turli variantlarni solishtirish va eng optimal yechimni tanlash imkonini beradi. Affektiv komponent esa o'quvchilarning motivatsiyasi, tashabbuskorligi, mas'uliyatlilik va ijtimoiy-emotsional barqarorligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Situatsion mashg'ulotlar o'quvchilarda stressga chidamlilikni oshiradi, ekstremal vaziyatlarda samarali qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi hamda shaxsiy tashabbuskorlikni rag'batlantiradi.



Konativ komponent — o‘quvchilarning irodaviy nazorat, o‘zini tashkil etish va faoliyatni rejalashtirish qobiliyatini rivojlantirishni nazarda tutadi. Simulyatsion mashg‘ulotlar va rolli o‘yinlar orqali o‘quvchilar o‘z xatti-harakatlarini rejalashtiradi, guruh ichida hamkorlikda ishlashni o‘rganadi va jamoaviy qaror qabul qilish jarayonida faol ishtirok etadi. Shuningdek, harbiy mashg‘ulotlarda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish o‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon pedagogik nazorat va baholash vositalari orqali qo‘llab-quvvatlanadi, natijada o‘quvchilarda tanqidiy fikrlash, kreativ qarorlar qabul qilish va muammolarni tizimli hal qilish ko‘nikmalari mustahkamlanadi.

XULOSA

Hulosa qilib aytganda, harbiy mashg‘ulotlar o‘quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishda pedagogik va psixologik nuqtai nazardan muhim vosita hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, interfaol, situatsion va simulyatsion mashg‘ulotlar o‘quvchilarning kognitiv, affektiv va konativ salohiyatini uyg‘un rivojlantirishga xizmat qiladi. Munozara va “case-study” metodlari analitik fikrlash, strategik qaror qabul qilish va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish ko‘nikmalarini mustahkamlaydi, aqliy hujum va rolli o‘yinlar esa kreativ fikrlash, tashabbuskorlik va guruh ichida samarali hamkorlikni rag‘batlantiradi.

Shunday qilib, harbiy mashg‘ulotlarda mustaqil fikrlashni shakllantirish pedagogik jarayonning muhim komponenti bo‘lib, o‘quvchilarning kasbiy tayyorgarligi, psixologik barqarorligi va jamoaviy faoliyat ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv harbiy ta’limning sifatini oshirish va o‘quvchilarning ekstremal sharoitlarda samarali faoliyat ko‘rsatish qobiliyatini ta’minlashda strategik ahamiyatga ega.



FOYDALANILGAN ADABYOTLAR RO'YXATI:

1. G'ofurov, U., & To'raev, A. *Pedagogik texnologiyalar va ta'lim metodlari*. Toshkent: Fan va Texnologiya, 2022.
2. Xodjayev, A. *Pedagogik psixologiya asoslari*. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2020.
3. Mamarasulov, O. *Harbiy mashg'ulotlarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish metodikasi*. Toshkent: Harbiy akademiya nashriyoti, 2021.
4. Karimov, B. *Shaxsiy va kasbiy fazilatlarini shakllantirish metodikasi*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
5. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. *Cooperative Learning: Theory and Practice*. Minnesota: Interaction Book Company, 2019.
6. Slavin, R. E. *Educational Psychology: Theory and Practice*. Boston: Pearson, 2020.
7. Fullan, M. *Leading in a Culture of Change*. San Francisco: Jossey-Bass, 2007.
8. Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press, 1978.
9. Bandura, A. *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1977.
10. Robbins, S. P. *Organizational Behavior*. New York: Pearson, 2019.